Как да заведете дело в съда?

Белгия

1 Необходимо ли е да се обърна към съда или има друга алтернатива?

В някои случаи е по-добре да се използва редът за алтернативно разрешаване на спорове (вж. съответния информационен пакет).

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Сроковете за предявяване на съдебен иск са различни в зависимост от случая. На въпроси относно сроковете могат да отговорят адвокат или бюро, което предоставя на гражданите информация относно достъпа до правосъдие.

3 Трябва ли да се обърна към съда в тази държава членка?

Вж. тема „Компетентност на съдилищата“.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърна, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Вж. тема “Компетентност на съдилищата — Белгия”.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя иска си, като се има предвид естеството на казуса и цената на иска?

Вж. тема “Компетентност на съдилищата – Белгия”.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

По принцип страните трябва да се явят лично или да бъдат представлявани от адвокат в съответствие с член 728, параграф 1 от белгийския Съдебен кодекс (*Gerechtelijk Wetboek*).

С изключение на производствата пред Касационния съд (*Hof van Cassatie*) (членове 478 и 1080 от Съдебния кодекс), страните могат да се явяват лично пред обикновените съдилища и да представят своите становища и защита сами. Съдът обаче има право да отнеме тази възможност, ако прецени, че те не могат да представят своите доводи правилно или пълно поради своя характер или липсата на опит (член 758 от Съдебния кодекс).

Ако страната реши да не завежда дело пред съда лично, тя може да ползва услугите на адвокат.

Съгласно Съдебния кодекс представителството на страните пред съдилищата по принцип е запазено за адвокатите. Член 440 от Съдебния кодекс предвижда, че монополното право на адвоката на представителство се състои в правото да сезира съда, да се явява пред съда и да защитава трето лице пред съда. Членовете на адвокатската колегия имат и монополното право да подписват едностранни молби, освен ако в закона не е предвидено друго (член 1026, параграф 5 от Съдебния кодекс).

Законово изискване, за да може адвокат да се явява пред Касационния съд, е той да разполага с правомощията на адвокат от Касационния съд. Това изискване не се прилага по отношение на гражданския ищец по наказателни дела (член 478 от Съдебния кодекс).

Законът предвижда обаче редица изключения от принципа на член 728 от Съдебния кодекс, който гласи, че страните се явяват лично или се представляват от адвокат при започване на производството и след това (член 728, параграфи 1 и 2 от Съдебния кодекс).

Правото да се представлява страна в производството включва и правото да се сезира съда.

Пред мировите съдии, търговските съдилища и трудовите съдилища страните могат да бъдат представлявани не само от адвокат, но и от съпруг или роднина по права или съребрена линия или по сватовство, упълномощен с писмено пълномощно, одобрено от съда (член 728, параграф 2 от Съдебния кодекс).

Пред трудовите съдилища (член 728, параграф 3 от Съдебния кодекс):

трудещият се (работник или служител) може да бъде представляван от пълномощник на представителна организация на работниците и служителите (синдикален представител), който разполага с писмено пълномощно. Синдикалният представител може да извършва от името на трудещия се всички действия, присъщи на това представителство, може да се явява пред съда и да получава всички съобщения, свързани с производството и окончателното решаване по спора,

самостоятелно заетото лице също може да бъде представлявано от пълномощника на представителна организация на самостоятелно заетите лица в спорове, отнасящи се до неговите права и задължения в това му качество или в качеството му на лице с увреждания,

при спорове, свързани с прилагането на Закона за установяване на правото на жизнен минимум от 7 август 1974 г., и при спорове, свързани с прилагането на Основния закон относно обществените центрове за социално подпомагане (*openbare centra voor maatschappelijk welzijn* – OCMW) от 8 юли 1976 г., заинтересованата страна може също така да бъде подпомагана или представлявана от пълномощник от социална организация, която защитава интересите на хората, посочени в законодателството.

За юридически лица, като например търговски дружества, се допуска само лично явяване (т.е. чрез компетентните органи) или представителство от адвокат. Те нямат право да се възползват от изключението, обяснено по-подробно по-долу, което е предвидено в член 728, параграф 2 от Съдебния кодекс.

Освен цитираните изключения има редица други законови изключения, по-специално свързани с упражняването на родителските права и отвличането на деца.

Това се отнася по-специално за дела, заведени на основание на:

Хагската конвенция от 25 октомври 1980 г. за гражданските аспекти на международното отвличане на деца, която предвижда връщането на детето, зачитане на правото на упражняване на родителските права или правото на родителя на лични отношения, или организацията на правата на родителите на лични отношения, предоставени в друга държава, и

Европейската конвенция от 20 май 1980 г. за признаване и изпълнение на решения за упражняване на родителски права и възстановяване упражняването на родителските права.

В тези случаи ищецът може да бъде представляван от прокуратурата (член 1322 , буква г) от Съдебния кодекс), когато този ищец е подал молба до централния орган.

Процедурата за определяне на това дали някой може да заведе дело сам, или е необходима помощта на адвокат, е описана в общи линии по-горе. Трябва да се направи разграничение и в зависимост от начина, по който може да бъде предявен иск.

Белгийското законодателство предвижда различни начини за завеждане на производство в съда. Иск може да бъде предявен чрез призовка, чрез доброволно явяване, чрез подаване на молба *inter partes* или чрез подаване на едностранна молба (вж. по-долу). Иск се предявява чрез подаване на молба, т.е. законови действия за защита на нечии права.
По принцип иск се предявява чрез връчването на уведомление от съдебен изпълнител, като страната се призовава да се яви (член 700 от Съдебния кодекс). Доброволното явяване, молбата *inter partes* и едностранната молба са изключения от това общо правило.
Таблиците по-долу показват кой предприема действия и дали е необходимо представителство от адвокат, в зависимост от начина, по който е предявен искът.

Автор на акта в зависимост от начина, по който е предявен искът:	
Начин, по който е предявен искът	**Автор на акта**
Призовка (членове 727 – 730 включително от Съдебния кодекс)	Ищецът (или неговият адвокат) иска от съдебния изпълнител да връчи призовката.
Доброволно явяване (член 706 от Съдебния кодекс)	Страните по спора (или техните адвокати) се явяват в съда.
Молба *inter partes* (член 1034, букви а) – д) включително от Съдебния кодекс)	Ищецът (или неговият адвокат) сам предявява иск.
Едностранна молба (членове 1025 – 1034 включително от Съдебния кодекс)	Освен в изключителните случаи, изрично предвидени в закона, участието на адвокат е задължително при подписването и подаването на молбата (членове 1026, параграф 5) и 1027, първо изречение от Съдебния кодекс).

Необходимост или не от представителство от адвокат, в зависимост от начина, по който е предявен искът:	
Начин, по който е предявен искът	**Представителство от адвокат**
Призовка (членове 727 – 730 включително от Съдебния кодекс)	Намесата е възможна, но не и задължителна.
Доброволно явяване (член 706 от Съдебния кодекс)	Намесата е възможна, но не и задължителна.
Молба *inter partes* (членове 1034bis – 1034sexies включително от Съдебния кодекс)	Намесата е възможна, но не и задължителна.
Едностранна молба (членове 1025 – 1034 включително от Съдебния кодекс)	Освен в изключителните случаи, изрично предвидени в закона, участието на адвокат е задължително при подписването и подаването на молбата (членове 1026, параграф 5) и 1027, първо изречение от Съдебния кодекс).

Съдържанието на иска в зависимост от начина, по който е предявен:
Обичайният начин на предявяване на иск е чрез призовка: няма ограничение по отношение на предмета.
Молбата *inter partes* (членове 1034bis – 1034sexies включително от Съдебния кодекс) може да се използва в редица случаи, предвидени от закона. Най-съществените разпоредби при образуване на производство чрез молба *inter partes* са членове 704, 813, 1056, параграф 2, 1193bis, 1239, 1253ter, 1254, 1320, 1344bis, 1371bis и 1454, второ изречение от Съдебния кодекс и членове 331, 331bis, 340f от Гражданския кодекс (*Burgerlijk Wetboek*).
Тези членове се отнасят по-специално до:
доброволна намеса;
обжалване;
конкретни продажби на недвижимо имущество;
издръжка (молби за предоставяне, увеличаване, намаляване или отменяне на издръжка);
молби, свързани с договори за наем;
защитата на лица;
действия, свързани с правата и задълженията, произтичащи от семейните отношения;
развод;
прогнозен бюджет за запор/възбрана.
Исковете се завеждат с молба, внесена в деловодството на съда или изпратена с регистрирана доставка до деловодството на съда. Страните биват призовани от секретаря на съда да се явят на датата за съдебното заседание, определена от съдията.
Едностранната молба (членове 1025 – 1034 включително от Съдебния кодекс) може да се използва само в случаите, изрично предвидени от закона, по-специално в членове 584, 585, 588, 594, 606, 708, 1149, 1168, 1177, 1186 – 1189 включително, 1192 и 1195 от Съдебния кодекс. Тя се използва също и в случаите, когато състезателно производство не може да бъде заведено, тъй като няма ответна страна.
Поради това едностранната молба се използва главно за едностранни производства, например в случаи на абсолютна необходимост.
Едностранната молба трябва да бъде подписана от адвокат, освен ако законът не предвижда друго, в противен случай тя ще бъде невалидна.
Следователно, по принцип представителство от адвокат е задължително за предявяване на иск в случай на едностранна молба.
Когато спорът се отнася до въпрос, който попада под юрисдикцията на тези съдилища, страните могат доброволно да се представят за целите на доброволното явяване пред следните съдилища:
първоинстанционния съд,
трудовия съд,
търговския съд;
мировия съдия или
полицейския съд, при граждански искове.
В случай на доброволно явяване страните, поискали решение, подписват декларацията си под протокол, съставен от съда.
Всички състезателни спорове могат да бъдат заведени в компетентния съд по този ред, осигуряващ икономия на разходи и време.

7 Към кого точно да се обърна, за да заведа делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

Всеки, който желае да предяви иск пред съда, може да се свърже с регистратурата или деловодството на този съд.
Когато документът за образуване на производството е призовка, съдебният изпълнител ще гарантира, че тя е връчена, и ще поиска от деловодството на съда да впише производството в списъка на делата след представянето на оригинала или, ако е уместно, на копие на връчената призовка (член 718 от Съдебния кодекс). Деловодството на съда води регистър (списък на делата) на всички искове. Вписването в списъка на делата е валидно само ако то се извърши не по-късно от деня, предхождащ определената дата за провеждане на съдебното заседание, във връзка с което е връчена призовката. Общият списък на делата е публичен (член 719 от Съдебния кодекс). Следователно ответникът може да провери дали делото, по което е призован, е включено в общия списък на делата.

В случай на доброволно явяване страните или техните адвокати искат от деловодството на съда да включи делото им в списъка на делата.
Молбата *inter partes* се подава в толкова екземпляра, колкото са заинтересованите страни, в деловодството на съда или се изпраща на съдебния секретар с регистрирана доставка от ищеца или неговия адвокат (член 1034 quinquies от Съдебния кодекс).
Едностранна молба се адресира в два екземпляра от адвоката до съда, който е сезиран да се произнесе с решение по молбата. Тя също така се подава в деловодството на съда (член 1027 от Съдебния кодекс).

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Що се отнася до използването на езици, приложим е Законът от 15 юни 1935 г. за използването на езици в съдебните дела (*wet van 15 juni 1935 op het gebruik de talen in gerechtszaken*) (публикуван в Moniteur belge/Belgisch Staatsblad на 22 юни 1935 г.). Този закон урежда използването на езици в гражданските и търговските съдилища в Белгия.
По принцип езикът се определя от географското местоположение на компетентния съд. В съответствие с член 42 от закона съществуват три езикови региона: френски езиков регион, нидерландски езиков регион и немски езиков регион. Съществува също така двуезичната агломерация на Брюксел (френски/нидерландски език), която, за целите на прилагането на закона, включва следните общини: Андерлехт, Аудергем, Синт Агата–Берхем, Брюксел, Етербек, Евере, Ворст, Гансхорен, Иксел, Йете, Кукелберг, Синт Янс–Моленбек, Синт Гилис, Синт Йост тен Ноде, Схарбек, Юкел, Ватермал–Босворде, Синт Ламбрехтс–Волюве и Синт Питерс–Волюве.
При определени обстоятелства обаче дело може да бъде отнесено до съд, който използва различен процесуален език. При определени условия може да бъде поискана смяна на процесуалния език, по принцип в началото на производството.
Формулировка на иска: иск, който се подава чрез призовка, чрез молба *inter partes* или чрез едностранна молба, трябва да бъде съставен в писмена форма и да отговаря на определени процесуални изисквания. След като делото е вписано в общия списък на делата на даден съд, съдебният секретар завежда процесуална преписка. Процесуалната преписка се изпраща на съда, пред който е предявен искът; когато това е обжалване в съд на втора инстанция или когато е сезиран касационен съд, тя се изпраща също и до деловодството на по-висшестоящия съд.
Към момента не е възможно предявяване на иск по факс или по електронна поща.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Законът не предвижда предварително отпечатани формуляри за завеждане на производство. Искът обаче трябва да съдържа редица реквизити на информация; ако те не са включени, искът ще бъде нищожен по силата на закона.
Призовката, молбата *inter partes* и едностранната молба трябва да съответстват на редица нормативни изисквания, посочени в Съдебния кодекс, в противен случай те ще бъдат нищожни. Елементите, които трябва да бъдат включени, се отнасят главно до лична информация относно участващите страни, предмет на молбата, наименованието на компетентния съд и датата на съдебното заседание.
Призовката трябва да включва, наред с другото, следната информация (членове 43 и 702 от Съдебния кодекс):
подписа на съдебния изпълнител,
фамилно име, собствени имена и адрес на заявителя и, когато е уместно, номер в националния регистър или дружествен номер на заявителя;
фамилия, собствено име и адрес или, когато няма постоянно местопребиваване, настоящ адрес на лицето, на което се връчва призовката,
предмет и кратко обобщение на доводите по иска,
съд, в който е заведено делото,
ден, месец, година и място, където е връчена призовката, и
данни относно мястото, датата и часа на съдебното заседание.
Молбата *inter partes* (член 1034ter от Съдебния кодекс) включва:
ден, месец и година,
фамилия, собствено име и местожителство на заявителя и, когато е уместно, наименованието на заявителя и номера в националния регистър или дружествения номер;
фамилия, собствено име, местопребиваване и, когато е уместно, длъжност на лицето, на което ще бъде връчена призовката,
предмет и кратко обобщение на доводите по иска,
съд, в който е заведено делото,
подпис на ищеца или на неговия адвокат.
Едностранната молба трябва да съдържа следната информация (член 1026 от Съдебния кодекс):
ден, месец и година,
фамилия, собствено име и местожителство на заявителя и, когато е уместно, наименованието на заявителя и номера в националния регистър или дружествения номер;
предмет и кратко изложение на доводите по иска,
наименование на съда, който ще гледа делото,
подпис на адвоката на страната, освен ако не е предвидено друго със закон.
В случай на доброволно явяване на първа инстанция (в първоинстанционния съд, трудовия съд, търговския съд, пред мировия съдия или полицейския съд по отношение на граждански искове) искът може да бъде предявен със съвместна молба на страните. Те трябва да подпишат и да посочат датата в края на молбата, в противен случай тя ще бъде нищожна. Молбата се внася в деловодството на съда или се изпраща с регистрирана доставка до деловодството на съда. Подаването на молбата до съдебния секретар или изпращането ѝ с регистрирана доставка се счита за връчване. Молбата се вписва в списъка на делата след заплащане на деловодните разноски, където е приложимо. Ако страните или една от страните отправят искане в този смисъл или ако съдът счете за необходимо, съдът насрочва съдебно заседание в рамките на 15 дни от подаването на молбата. След това съдебният секретар призовава с обикновено писмо страните и, когато е приложимо, техните адвокати, да се явят на заседанието, насрочено от съда (член 706 от Съдебния кодекс).

10 Трябва ли да заплатя съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

Да, определени разноски трябва да се платят на съда.
При подаване на молбата заявителят трябва да плати вноската, посочена в член 4, параграф 2 от Закона от 19 март 2017 г. за създаване на бюджетен фонд за втора линия на правна помощ (*Wet van 19 maart 2017 tot instelling van een begrotingsfonds voor tweedelijnsrechtsbijstand*), която понастоящем възлиза на 20 EUR.
В хода на производството страните трябва да заплатят някои разноски, свързани с производството, които зависят от решението на съда (мерки по разследване, хонорари и разноски на вещите лица, пътни разноски и др.).

След приключване на производството съдът осъжда загубилата страна, а при липса на такава - ищеца, да плати единна такса, чийто размер зависи от конкретния случай. Тези суми са посочени в член 2691 от Кодекса за регистрационните, ипотечните и съдебните такси (*Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten*):
мирови и полицейски съдилища: такса от 50 EUR;
първоинстанционни съдилища и търговски съдилища: такса от 165 EUR;
апелативни съдилища: такса от 400 EUR;
Касационен съд: такса от 650 EUR.
Някои дела са освободени от единна такса, по-специално тези, които попадат под юрисдикцията на трудовите съдилища, и тези, свързани с несъстоятелността и реорганизацията на производството.
По принцип с окончателното решение разноските се възлагат на загубилата страна, където е уместно това се извършва служебно съгласно изискванията на член 1017 от Съдебния кодекс. Тези разходи трябва да бъдат изплатени или възстановени на другата страна. Разноските по производството (член 1018 от Съдебния кодекс) са:
различните съдебни такси и такси за регистрация, както и гербовите налози, платени преди отмяната на Кодекса за гербовите налози (*Wetboek der zegelrechten*);
цената и възнагражденията, свързани със съдебните документи;
цената за обявяване на съдебното решение;
разходите, свързани с всички процесуално-следствени действия, включително разноските за свидетели и вещи лица;
пътните разноски и разноските за настаняване на магистратите, на секретаря на съда и на страните, ако съдът е разпоредил командироването им, и разноските за документите, ако те са съставени единствено за целите на производството;
законово определения принос към разноските за процесуално представителство на другата страна, както е предвидено в раздел 1022;
хонорарите, възнагражденията и разноските на медиатора, определен в съответствие с член 1734;
вноската, посочена в член 4, параграф 2 от Закона от 19 март 2017 г. за създаване на бюджетен фонд за правна помощ на втора линия.
Хонорарите и разноските на адвоката не се включват в съдебните разноски. Те се договарят между адвоката и неговия клиент. Следователно всяка страна трябва да заплати хонорарите и разноските на своя адвокат.
Загубилата страна може да бъде задължена да плати нормативно предписано участие в разноските за процесуално представителство на другата страна (членове 1018 и 1022 от Съдебния кодекс). Това е вноска на еднократно участие в таксите и хонорара на адвоката на спечелилата страна. Размерът на този хонорар и начинът, по който той се изчислява и възлага, са уредени в Кралски указ от 26 октомври 2007 г. (*koninklijk besluit van 26 oktober 2007*).

11 Мога ли да поискам правна помощ?

(Тема „Правна помощ“)

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Искът се счита за фактически предявен, след като бъде включен в общия списък на делата, дори в случаите на доброволно явяване.
Искове въз основа на молба и при обезпечително производство се вписват в специален списък на делата, с който на практика се установява завеждането им.
Участващите страни не получават потвърждение, но те могат да направят справка в общия списък на делата, за да се уверят, че делото е включено в списъка. След вписването на иска отговорност на съда е да се произнесе по делото.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

По принцип информация относно хода на производството се осигурява от адвоката на страната, когато страната е представлявана от адвокат.
Информация може да бъде получена и от деловодството на съда, който ще гледа делото. В призовката също се съдържа информация относно датата на съдебното заседание и съда, който ще гледа делото.
В първата фаза се дава конкретна информация относно първоначалното изслушване.
В случай на призовка съдебният изпълнител уведомява ищеца относно датата на първоначалното изслушване, което представлява първата фаза на производството.
В случай на молба *inter partes* или доброволно явяване страните се уведомяват от съдебния секретар.
В случай на едностранна молба не се провежда изслушване. Ищецът обаче може да бъде призован от съдебния секретар, в случай че съдията иска да зададе някакви въпроси.
Във втората фаза делото се подготвя за съдебен процес. На всяка от страните се дава срок, предвиден от закона (член 747, параграф 1 от Съдебния кодекс), за да представят документи и констатации (писмени аргументи и защита). Когато тези срокове не бъдат спазени, могат да бъдат наложени санкциите по член 747, параграф 2 от Съдебния кодекс.
Когато делото е готово за гледане и прения в съда, страните искат определяне на дата за съдебното заседание. Периодът, в който може да бъде определена дата за съдебното заседание, зависи от натовареността на съда и времето, което може да бъде отделено за разглеждането на делото. Поради процесуални въпроси, които възникват в някои случаи (оценки, изслушване на страните и свидетелите и т.н.), предварителното определяне на общата продължителност на производствата може да е трудно. В крайна сметка производството може да бъде прекъснато или преустановено или може дори да бъде отменено поради процесуални въпроси.
В края на съдебното заседание прениятa приключват и съдът ще разгледа въпроса. По принцип съдът трябва да се произнесе с решение в рамките на един месец след разглеждането на делото в съответствие с член 770 от Съдебния кодекс.

Последна актуализация: 23/12/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държвата-членка, отговорна за тази страница.